

Iniciatívy záchranu nádeje pre život

Pod týmto názvom sa v dňoch 21.-22. 9. 1993 uskutočnilo vo Zvolene sympóziu k nedožitým 90-inám Konrada Lorenza. Pripravila ho Katedra spoločenských vied Fakulty ekológie TU vo Zvolene v spolupráci s Kultúrnym a spoločenským strediskom mesta Zvolen a Okresnou knižnicou vo Zvolene.

Zámerom organizátorov bolo osloviť odborníkov z rôznych oblastí: biológov, ekológov, etológov, filozofov, politológov atď. a ponúknuť im možnosť vzájomnej symetrickej komunikácie na báze úcty k životu.

K. Lorenza a jeho dielo možno pokladať za zdroj inšpirácie nielen k odbornej diskusii o správani sa zvierat i človeka, ale aj k uvažovaniu o možnostiach ekologickej udržateľnosti a záchranu nádeje pre život vôbec.

Na sympóziu vystúpilo s príspevkami spolu 35 domácich i zahraničných odborníkov. Tematicky sa orientovali na lorenzovské témy, ako napr. agresivitu, správanie sa zvierat i človeka a ich vzájomný vzťah, ale i na filozofickú reflexiu krízy vzťahu človeka a prírody i politicko-právne aspekty ochrany životného prostredia. Dôležité miesto v príspevkoch i dis-

kusiiach účastníkov mal vzťah ekológie a etológie, či ekologickej a etologickej výchovy a identifikácia možných subjektov záchranu nádeje pre život.

Zaslúžený ohlas vzbudilo vystúpenie T. Münza (FÚ SAV) o Lorenzovej teórii ľudských inštinktov a rozumu, J. Sládka (LF TU Zvolen) o agresivite a poľovníctve, P. Randušku (LF TU Zvolen) o potrebe etologickej výchovy s predložením projektu učebných osnov. V. Nováček (FŽP Ústí n/Labem) uvažoval o environmentálnych problémoch v intenciách Platónovej filozofie, P. Zdycha (FE TU Zvolen) analyzoval problematiku vzťahu človeka a zvierat atď.

Účastníci sympózia konštatovali, že to bolo prospešné podujatie a malo by sa konať na pôde FE každé dva roky. Iniciatívy, ktoré na sympóziu zazneli - o spolupráci s Ekumenickou radou na Slovensku a o potrebe zavedenia predmetu etologická výchova na základné a stredné školy - postúpia organizátori kompetentným inštitúciám.

Dúfajme, že mnohé múdre myšlienky účastníkov sympózia budú žiť v nás všetkých i našim prostredníctvom.

Peter Krchnák

Ekofilozofia vo svetle diskusií

V nadväznosti na predchádzajúce stretnutie vedcov zaoberajúcich sa reflexiou ekologického problému, uskutočnili sa v rovnakom období (6. a 7. októbra 1993) na pôde Filozofického ústavu SAV v Bratislave Diskusie o ekofilozofii II. pod názvom Spory o charakter ekologickej paradigmaty.

Usporiadanie tohto podujatia i perspektívne ďalších, je vyjadrením snahy vytvoriť určitú tradíciu stretnu-

tí, na ktorých sa bude reflektovať predovšetkým filozofická rovina ekologického problému. Prvé Diskusie o ekofilozofii (1992) s nevyšpecifikovaným nosným problémom, mali niekoľko cieľov. Chceli jednak prezentovať ekofilozofické myslenie na FÚ SAV, ale aj vytvoriť priestor pre širšiu diskusiu a spoluprácu odborníkov z iných pracovísk SAV, AV ČR a vysokých škôl z oblasti ekológie, filozofie, etnografie, geológie, psychológie, his-

tórie, etiky a jazykovedy. Snahou bolo iniciovať diskusiu k filozofickým a metodologickým východiskám ekologického problému, ku kľúčovým pojmom, ich používaniu, historickým aspektom problému a ich etickej a axiologickej dimenzii. Forma diskusie sa zvolila preto, lebo v rámci nej možno najlepšie postihnúť formulovanie nových problémov, východísk, metód, prístupov, ako aj spory okolo nich. Z prvých Diskusii vy-plynulo, že súčasná ekologická kríza vyžaduje preskúmať základy, na ktorých stojí naša kultúra. Ekologický problém sa väčšinou posudzuje zo zorného uhla ohrozenia človeka ako biologického druhu. Zostávame úplne lahostajní k inej biologickej rovine ako je naša. Nevyhnutnosť definovania a vyjasnenia obsahu takých pojmov ako sú príroda, kultúra, civilizácia, ekológia, ekofilozofia, ekosystém, ekosofia, hlbinná ekológia a mnohých ďalších je teda nesporná.

V rámci dvojdňového stretnutia nebol priestor na úplné rozanalyzovanie problémov miesta človeka v prírode, v spoločnosti, vo svete, nedali sa ani podrobne rozobrať otázky vývoja, vplyvu a smerovania civilizačných aktivít a možnosti ich usmerenia, t. j. problematika formovania sa novej paradigmaty, jej východísk, metód a prístupov. Téma podujatia sa ukázala veľmi aktuálna a vzhľadom na to, že je v štádiu rozpracovanosti, účastníci prvých Diskusii sa dohodli na ďalšom stretnutí po roku.

Na druhom podujatí, ktorého ústredným problémom bola ekologická paradigmaty a spory o jej charakter (čo v podstate vyplynulo z Diskusii I.), išlo o špecifikovanie pojmov a problémov: paradigmaty, ekologická paradigmaty, racionalita, typy racionality, typy paradigmaty a problém ich zrodu a podstaty. Diskusia smerovala k postihnútiu podstaty zmeny v súčasnom filozofickom myslení, k analýze typu tejto zmeny ako zmeny paradigmaty, ktorá zasahuje základy teórie vedy. Problém sa analyzoval v ontologicko-metodologických, axiologických a historicko-filozofických súvislos-

tiach z interdisciplinárnych hľadísk. Názorová pluralita, ktorá sa prejavila ako dôsledok rôznych interpretačných prístupov a východísk jednotlivých autorov, vystúpila už na minulom podujatí. Jej divergentnosť sa aj v tomto prípade ukázala ako funkčná a podnetná. Odrážala rôzne ekofilozofické prúdy, ktoré na území Čiech, Moravy a Slovenska jestvujú, alebo sa ako novovznikajúce či dokonca originálne v tomto regióne presadzujú.

Predstavy o riešení ekologického problému sú veľmi rôznorodé. Oscilujú medzi antropocentrizmom, umierneným antropocentrizmom, biocentrizmom, fyziocentrizmom a kozmocentrizmom. Potvrdilo sa to aj v diskusii. Vyjadrujú snahu o prekročenie hraníc klasickej racionality, chápania prírody a vzťahu k nej z rôznych rovin a prístupov, ako sú: umiernený racionalizmus, scientizmus, existencializmus, feminizmus, nihilizmus, mysticizmus, kresťanský modernizmus a iné. Pretrvávajúcim problémom je vymedzovanie a používanie pojmov, ontologických a axiologických východísk. Ďalšie podujatia by sa preto mali zamerať na ontologicko-metodologicko-sémantickú a pojmovú analýzu v jednotlivých prístupoch v rámci snahy dorozumieť sa a porozumieť si. Cieľ určuje snaha a túžba riešiť a vyriešiť ekologický problém.

Z prvých Diskusii o ekofilozofii je pripravený zborník s rovnomeným názvom, druhý sa bude kompletizovať v najbližšom čase. Zborníky sú nepochybne pokusmi o teoretické zmapovanie zrenia a intenzifikácie záujmu slovenskej, moravskej a českej filozofickej obce o ekologickú problematiku. Nepredstavujú "hotové poznatky", ale proces hľadania a nachádzania teoretických a metodologických východísk, napĺňania zámerov a cieľov.

**Eva Smolková
Zuzana Palovičová**

Zlatá medaila na Slovensku

Tohoročným nositeľom Zlatej medaily WWF - Svetového fondu ochrany prírody - sa stal Ing. Ivan Vološčuk, CSc., za priekopnícku prácu v zakladaní chránených území vo východnej Európe. Výrazne sa podieľal na založení Asociácie karpatských národných parkov a chránených území (ACANAP) r. 1991. Je to skvelý príklad regionálnej spolupráce v ochrane prírody zahrňujúci tie štáty, cez ktoré sa ťahne horská sústava Karpát - Slovensko, Poľsko, Ukrajinu, Maďarsko a Rumunsko.

Pri odovzdávaní ceny princ Philip, vojvoda z Edinburgu, povedal: "Ing. Vološčuk významne prispel k ochrane prírody vo východnej Európe rozhodnou snahou ustanoviť ochranu

ekologicky citlivých areálov. Jeho práca je zárukou, že divočina a biologická rôznorodosť tohto regiónu má zabezpečenú budúcnosť pred nevyhnutným vývojom aktivít, ktoré začínajú prenikať do posledných zostávajúcich areálov pôvodnej divokej prírody v Európe."

Ako riaditeľ Správy Tatranského národného parku venuje sa Ing. Vološčuk aj štúdiu lesných ekosystémov a ich monitoringu, lesníckemu manažmentu a plánovaniu, ako aj regulácii socio-ekonomických aktivít v chránených územiach. Vo voľnom čase pracuje v organizáciách, ktoré sa venujú environmentálnej výchove a osвете.

(red.)

FOR ECO 94

Medzinárodný veľtrh projektov, technológií a služieb šetrných k životnému prostrediu - bude sa konať v Paláci kultúry v Prahe od 23. 2. do 27. 2. 1994. Pripravuje ho Nadácia pre rozvoj architektúry a staviteľstva (ABF) v spolupráci s nemeckou firmou Mesa-go a dáva priestor celému cyklu ľudskej činnosti - od príchodu do krajiny, cez zabezpečenie možností pre trvalo udržateľný rozvoj v území, plánovanie, výstavbu a výrobu až po likvidáciu aktivít a revitalizáciu krajiny. Vystavené systémy a zariadenia, materiály a výrobky, meracia a monitorovacia technika a špeciálne služby možno rozdeliť podľa tematických okruhov:

- Prieskum a monitoring (ovzdušia, vodných a surovinových zdrojov, biosystémov),
- Územný rozvoj a územné plánovanie,
- Recyklácia, nízkoodpadové technológie,
- Energetika (klasická a nové prístupy),
- Monitoring a meranie škodlivín (v ovzduší, vode a pôde),
- Prevencia pri zaobchádzaní s nebezpečnými látkami,
- Služby.

